

20.4.2023

MAA- JA METSÄTALOUSHMINISTERIÖN ASETUS (746/2023) ELINTARVIKEHYGIENIASTA ANNETUN MAA- JA METSÄTALOUSHMINISTERIÖN ASETUKSEN (318/2021) MUUTTAMISESTA

TIIVISTELMÄ

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella (746/2023) muutetaan elintarvikehygieniasta annetun maa- ja metsätalousministeriön asetuksen (318/2021) 34 pykälää luonnonvaraisen riistan lihaa koskevista kansallisista säännöistä.

Voimassa olevan pykälän mukaan metsästäjä tai metsästysseura saa toimittaa rekisteröidystä elintarvikehuoneistosta ilman lihantarkastusta luonnonvaraisten hirvieläinten lihaa paikallisille vähittäisliikkeille, jotka toimittavat lihan ja siitä valmistetut tuotteet suoraan kuluttajalle, seuraavat vuotuiset riistaeläimiä vastaavat enimmäismäärät: 10 hirveä, 50 metsäkaurista ja 30 valkohäntäpeuraa tai muuta hirvieläintä.

Pykälää muutetaan siten, että metsästysseura saa toimittaa vähittäisliikkeille enintään 100 metsäkaurista ja enintään 150 valkohäntäpeuraa vastaavan määrän lihaa vuosittain. Muutoksen taustalla ovat maassamme voimakkaasti kasvaneet valkohäntäpeura- ja metsäkauriskannat sekä metsästäjien ja metsästysseurojen toiveet.

Asetusmuutos tulee voimaan 1.5.2023.

LAINSÄÄDÄNTÖ

Euroopan unionin lainsäädäntö

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 853/2004 sovelletaan eläinperäisten elintarvikkeiden käsittelyyn ennen vähittäiskauppaa tiettyjä poikkeuksia lukuun ottamatta. Tiedyt pienimuotoiset toiminnot voidaan rajata asetuksen soveltamisalan ulkopuolelle, mutta tällöin toiminnoista on annettava kansallisia sääntöjä (1 artikla 3 c-e kohdat). Asetuksen 1 artiklan 3 e kohdan mukaan asetusta ei sovelleta metsästäjiin, jotka toimittavat luonnonvaraista riistaa tai luonnonvaraisen riistan lihaa pieninä määrinä suoraan lopulliselle kuluttajalle tai paikallisille vähittäisliikkeille, jotka toimittavat tuotteet suoraan lopulliselle kuluttajalle. Kansalliset säännöt ja mukautukset on ilmoitettava Euroopan komissiolle ja muille jäsenvaltioille luonnosvaiheessa komission ns. TRIS-järjestelmän kautta, ja niiden antaminen edellyttää Euroopan komission ja jäsenvaltioiden määränemmistön hyväksyntää.

Kansallinen lainsäädäntö

Elintarvikehygieniasta annetussa maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa (318/2021, *MMM:n elintarvikehygienia-asetus*), säädetään elintarvikehygieniasta elintarvikkeiden alkutuotannossa ja siihen liittyvissä toiminnoissa, rekisteröidyssä elintarviketoiminnassa ja hyväksytyissä elintarvikehuoneistoissa. Asetuksella täydennetään Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EY) N:o 852/2004 ja (EY) N:o 853/2004 säännöksiä. Lisäksi asetuksessa säädetään edellä mainittujen EU-asetusten vaatimuksista saaduista kansallisista mukautuksista ja elintarvikelain 22 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetuista kansallisista säännöistä, jotka koskevat edellä mainituissa EU-asetuksissa mahdollistettuja poikkeuksia. Mukautukset ja kansalliset säännöt on ilmoitettu komission TRIS-järjestelmän mukaisesti komissiolle ja muille jäsenvaltioille.

Luonnonvaraisen riistan lihaa koskevista kansallisista säännöistä säädetään MMM:n elintarvikehygienia-asetuksen 34 pykälässä. Sen mukaan metsästäjä tai metsästysseura saa toimittaa rekisteröidystä elintarvikehuoneistosta luonnonvaraisten jänisten, kanien, lintujen ja hirvieläinten lihaa paikallisille vähittäisliikkeille, jotka toimittavat lihan ja siitä valmistetut tuotteet suoraan kuluttajalle, seuraavat vuotuiset riistaeläimiä vastaavat enimmäismäärät: 1000 jänistä tai kania, 3 000 lintua, 10 hirveä, 50 metsäkaurista ja 30 valkohäntäpeuraa tai muuta hirvieläintä. Lihantarkastusta ei vaadita.

TAVOITTEET JA VAIKUTUKSET

Asetuksella muutetaan luonnonvaraisen riistan lihaa koskevia kansallisia sääntöjä. Voimassa olevien kansallisten sääntöjen mukaan metsästäjä tai metsästysseura saa toimittaa rekisteröidystä elintarvikehuoneistosta ilman lihantarkastusta luonnonvaraisten hirvieläinten lihaa paikallisille vähittäisliikkeille, jotka toimittavat lihan ja siitä valmistetut tuotteet suoraan kuluttajalle, seuraavat vuotuiset riistaeläimiä vastaavat enimmäismäärät: 10 hirveä, 50 metsäkaurista ja 30 valkohäntäpeuraa tai muuta hirvieläintä. Edellä mainittuja kansallisia sääntöjä muutetaan siten, että metsästysseura saa toimittaa vähittäisliikkeille enintään 100 metsäkaurista ja enintään 150 valkohäntäpeuraa vastaavan määrän lihaa vuosittain.

Asetusmuutoksen taustalla ovat maassamme voimakkaasti kasvaneet valkohäntäpeura- ja metsäkauriskannat sekä metsästäjien ja metsästysseurojen toiveet. Valkohäntäpeura- ja metsäkauriskantoja on rajoitettava, mikä johtaa lisääntyneisiin pyyntimääriin ja edelleen suurempaan markkinoille toimitettavaan lihamäärään. Valkohäntäpeura- ja metsäkaurissaalismäärän kasvaessa MMM:n elintarvikehygienia-asetuksessa säädetyt metsästysseuraa koskevat vähittäiskauppaan toimitettavan valkohäntäpeuran- ja metsäkauriinlihan vuotuiset enimmäismäärät koetaan liian pieniksi.

Asetusmuutoksen tavoitteena on helpottaa ja joustavoittaa metsäkauriin ja valkohäntäpeuran (eli valkohäntäkauriin) lihan toimittamista metsästysseuralta (rekisteröidystä elintarvikehuoneistosta) vähittäiskauppaan (kaupat, ravintolat), ilman lihantarkastusta. Nostamalla metsästysseuralta vähittäiskauppaan toimitettavan valkohäntäpeuran- ja metsäkauriinlihan vuotuisia enimmäismääriä, helpotetaan metsästysseurojen toimintaa. Vaikka edellä mainitut metsästysseurakohtaiset lihan enimmäismäärät nousevat, metsästysseuraan kuuluvat metsästäjät saavat toimittaa vähittäiskauppaan käytännössä saman (ja jopa suuremman) kokonaislihamäärän jo tälläkin hetkellä.

Suomessa luonnonvaraisten hirvieläinten metsästys tapahtuu pääasiassa metsästysseurojen kautta. Metsästysseurat kattavat menojaan riistanlihan myynnistä saadulla tulolla. Metsästysseurassa metsästettäessä saalis on yhteinen ja saaliin myyminen yksittäisen metsästäjän kautta koetaan ongelmalliseksi. Luonnonvaraisten hirvieläinten liha halutaan myydä mieluummin yleishyödyllisen metsästysseuran kautta kuin yksittäiseltä metsästäjältä.

Voimassa olevat luonnonvaraisen riistan lihaa koskevat kansalliset säännöt valmisteltiin vuonna 2011 maa- ja metsätalousministeriössä yhteistyössä Suomen riistakeskuksen kanssa. Ne myös ilmoitettiin vuonna 2011 luonnosvaiheessa Euroopan komissiolle ja muille jäsenvaltioille komission ns. TRIS-järjestelmän kautta. Enimmäismäärät asetettiin riittävän väljiksi, silloisessa tilanteessa. Tilanne on kuitenkin muuttunut 12 vuodessa, kun maamme valkohäntäpeura- ja metsäkauriskannat ovat kasvaneet suuriksi.

Asetusmuutoksessa säädetyt kansalliset säännöt on ilmoitettu 28.12.2022 luonnosvaiheessa Euroopan komissiolle ja muille jäsenvaltioille numerolla 2022/883/FIN (<https://ec.europa.eu/growth/tools-databases/tris/fi/search/?trisaction=search.detail&year=2022&num=883>). Ilmoitusmenettely päättyi 29.3.2023 eikä lausuntoja tai kommentteja saatu määräajassa.

VALMISTELU

Asetus valmisteltiin maa- ja metsätalousministeriössä virkatyönä yhteistyössä Ruokaviraston kanssa. Asetusehdotus oli kansallisella lausuntokierroksella 21.12.2022–31.1.2023. Lausuntoa pyydettiin seuraavilta tahoilta: aluehallintovirastot, Elintarviketeollisuusliitto ETL ry, Eläinlääkärihygieenikkojen yhdistys EHY ry, Eläinten Terveys ETT ry, Helsingin yliopisto/eläinlääketieteellinen tiedekunta/elintarvikehygienian ja ympäristöterveyden osasto, Kuluttajat Konsumenterna ry, Lihakeskusliitto ry, Luonnonvarakeskus LUKE, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK, Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry, Päivittäistavarakauppayhdistys PTY ry, Ruokavirasto, Suomen Elintarviketyöläisten liitto SEL ry, Suomen Eläinlääkäriliitto SELL ry, Suomen Kunnaneläinlääkäriliitto ry, Suomen Kuntaliitto ry, Suomen Metsästäjäliitto, Suomen riistakeskus, Suomen Tarkastuseläinlääkäriyhdistys ry, Suomen Teurastamoyrittäjät ry, Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC r.f., ja Ympäristöterveyden Asiantuntijat ry. Lisäksi asetusehdotus oli maa- ja metsätalousministeriön internet-sivuilla (<https://mmm.fi/lausunnolla>), ja siitä saivat lausua muutkin kuin lausuntopyynnön vastaanottajat.

Lausuntoja saatiin kahdeksan kappaletta seuraavilta tahoilta: Lihakeskusliitto, LUKE, MTK, PTY, Ruokavirasto, Suomen Metsästäjäliitto, Suomen riistakeskus sekä yksi liha-alan yritys. Kolme lausunnon antajaa kannatti asetusehdotusta. Niistä yksi toivoi vieläpä esitettyä suurempaa joustoa. Kahdella lausunnon antajalla ei ollut lausuttavaa asetusehdotuksesta. Kolme lausunnon antajaa vastusti asetusehdotusta ja tarkastamattoman lihan suoramyynnin laventamista nykyisestä. Asetusmuutoksen katsotaan kuitenkin osaltaan helpottavan runsaiden valkohäntäpeura- ja metsäkauriskantojen rajoittamista. Käytännössä metsästysseuraan kuuluvat metsästäjät saavat toimittaa vähittäiskauppaan saman (ja jopa suuremman) kokonaislihamäärän jo tälläkin hetkellä.

VOIMAANTULO

Asetus tulee voimaan 1.5.2023. Sitä voidaan siten soveltaa jo seuraavalla jahtikaudella.

YKSITYISKOHTAINEN SISÄLTÖ

4 luku Rekisteröity elintarviketoiminta

Rekisteröidyn elintarviketoiminnan yleiset vaatimukset, poikkeukset, mukautukset ja kansalliset säännöt

Liha

34 § Kansalliset säännöt luonnonvaraisen riistan lihasta

Pykälässä säädetään luonnonvaraisen riistan lihaa koskevista kansallisista säännöistä. Ne on annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 853/2004 1 artiklan 3 e kohdan perusteella ja ilmoitettu komission TRIS-järjestelmään numeroilla 2011/132/FIN, 2011/302/FIN ja 2022/883/FIN.

Pykälän 1 momentin voimassa olevan 2 kohdan mukaan metsästäjä tai metsästysseura saa teurastaa loppuun luonnonvaraisia jäniksiä, kaneja, lintuja ja hirvieläimiä ja leikata niiden lihaa, sekä toimittaa kyseistä lihaa paikallisille vähittäisliikkeille, jotka toimittavat lihan ja siitä valmistetut tuotteet suoraan kuluttajalle, seuraavat vuotuiset riistaeläimiä vastaavat enimmäismäärät: 1000 jänistä tai kania, 3 000 lintua, 10 hirveä, 50 metsäkaurista ja 30 valkohäntäpeuraa tai muuta kuin edellä tässä kohdassa mainittua hirvieläintä.

Pykälän 1 momentin 2 kohta muutetaan. Metsästäjä tai metsästysseura saa teurastaa loppuun luonnonvaraisia jäniksiä, kaneja, lintuja ja hirvieläimiä ja leikata niiden lihaa, sekä toimittaa kyseistä lihaa paikallisille vähittäisliikkeille, jotka toimittavat lihan ja siitä valmistetut tuotteet suoraan kuluttajalle, seuraavat vuotuiset riistaeläimiä vastaavat enimmäismäärät: metsästäjää kohden 1000 jänistä tai kania, 3 000 lintua, 10 hirveä, 50 metsäkaurista ja 30 valkohäntäpeuraa tai muuta kuin edellä tässä kohdassa mainittua hirvieläintä, metsästysseuraa kohden 100 metsäkaurista, 150 valkohäntäpeuraa ja muiden eläinlajien osalta edellä mainitut metsästäjäkohtaiset eläinten enimmäismäärät.

Metsästysseurakohtaisia vähittäiskauppaan toimitettavan valkohäntäpeuran- ja metsäkauriinlihan vuotuisia enimmäismääriä nostetaan. Ehdotettu muutos helpottaa metsästysseurojen toimintaa.

Lisäksi pykälään tehdään tekninen muutos. Pykälän 1 momentin 1 kohdasta siirretään trikiinitutkimusta koskeva vaatimus pykälän 2 momenttiin. Pykälän asiasisältö säilyy kuitenkin tämän asian osalta ennallaan.